

Ocena

Amanda Hontz Drury. *Saying Is Believing: The Necessity of Testimony in Adolescent Spiritual Development*. Downers Grove: Inter Varsity Press, 2015. 173 str., ISBN: 978-0-8308-4065-6.

Kateheza in celotna pastoralna mladih išče danes v vseh krščanskih skupnostih nove poti oznanjevanja. Pričujoča knjiga izhaja iz metodistične tradicije, čeprav upošteva tudi katoliško teologijo in pastoralo. Sodeč po navedbah v knjigi, tudi mladi (metodisti) v Združenih državah Amerike izgubljajo stik s pristno krščansko duhovnostjo. Avtorica, ki je v sklopu doktorskega študija raziskovala področje hermenevtike pričevanja, se sprašuje, ali ni za oddaljenost mladih od krščanskih občestev kriva duhovna odrevenelost, ki bi jo bilo mogoče prebuditi z večjo rabo pričevanj mladih v lastnih verskih skupnostih. Knjiga tako v petih poglavjih sistematično obdela razumevanje pričevanja, vlogo, ki ga pričevanje igra v družbi, to vključi v širše teološko razumevanje in končno pokaže na pastoralne posledice pričevanja. Pri tem avtorica išče odgovor na naslovno vprašanje: ali s pričevanjem lahko resnično pomagamo najstnikom pri duhovni rasti in pri vključevanju v krščansko občestvo. Zaključek razprave je pozitiven. Ta izhaja tako iz filozofsko-teoloških argumentacij kakor tudi podatkov iz raziskav na terenu.

Prvo poglavje se začneja z odlomki iz Markovega evangelija, ko Jezus ozdravi obsedenega in mu nato ta želi slediti. Toda Jezus ga pošlje domov, da pričuje o tem, kar se mu je zgodilo. Od tod sledi temeljna nit, ki jo avtorica razvija na-

prej: pričevanje je temelj krščanskega oznanjevanja in življenja po veri. Iz poznane prakse pričevanja v svoji skupnosti ugotavlja, da pričevalci niso le pripovedovali svoje zgodbe, ampak so tudi graditelji svojega življenja. (15) Prav to je treba omogočiti najstnikom, saj se ti prvič srečajo s svojo zgodovinskostjo, časovno perspektivo svojega življenja, ki terja »načrt« in določeno »gradnjo«. Celotno knjigo avtorica povezuje s konkretnim projektom mladostniškega pričevanja, ki ga je v New Havenu razvil pastor Lillian Daniel.

Na začetku se avtorica sooči z več težavami pričevanja: gre za javno nastopanje, kar je za mnoge stresno; najstniki nimajo besednega zaklada za govorjenje o duhovnosti oziroma veri; poleg tega so mnoge krščanske skupnosti do pričevanj skeptične. Po njenem mnenju je treba pričevanje ločiti od izjav očitidcev (npr. na sodišču); vedeti je treba, ali gre za formalno ali neformalno, spontano ali pripravljeno (naročeno) pričevanje. Naj bo takšno ali drugačno, pričevanje vedno vključuje določeno interpretacijo, kar je lahko teološko vprašljivo. Pričevanje ima svojo narativno moč tako v odnosu do pričevalca, ki gradi sebe, kakor tudi do skupnosti, ki to sprejema, zavrača ali popravlja. (25)

Drugo poglavje raziskuje Austinovo teorijo govornih dejanj in jo poveže s pričevanjem. Preprosta ugotovitev, da težko opravičimo svoje verovanje, če ga ne znamo izraziti, je izhodišče za to, da avtorica pokaže, kako zelo je za rast v veri potrebna verbalizacija. Še posebej najstniki v svetu, ki je izropan religiozne govornice, namesto teoloških izrazov –

kakor so greh, svetost, opravičenje, evharistija, Cerkev – vedno bolj uporabljajo naslednje besede: prijaznost, sreča, blaženost, nebeškost. (35) Ne gre le za izgubo izrazov, ampak za izgubo vsebine verovanja. Mlade je smiselno učiti tega, da sami začnejo aktivno uporabljati teološke izraze in jih povezovati s svojim življenjem, za to pa je potrebno prav pričevanje. Sama sposobnost artikulirati lasten odnos do Boga seveda še ne spremeni vere, jo pa pomaga razumeti in vodi k iskanju odgovorov, ki jih terja tako zadržanje. (44) Kako pomembno je glasno izreči – in to pred drugimi – določene besede, avtorica ponazarja s svojo izkušnjo, ko je bodočemu možu prvič rekla, da ga ljubi: po tem dogodku se ni mogla več obnašati, kakor da tega ni izjavila. Pričevanje nastopa v podobni vlogi: interpretira, konstruira in zavezuje pred občestvom. Najstniki, ki poslušajo pričevanja svojih vrstnikov, se ne učijo le govoriti o veri, ampak utrjujejo skupnost. Iz raziskav, ki jih je izvedla avtorica, sklepamo, da je tudi njihova vera močnejša od vere tistih, ki niso vključeni v poslušanje pričevanj. (51) Zgodbe, ki si jih pripovedujemo, oblikujejo našo podobo in podobo skupnosti. Če vanje vključimo religiozna pričevanja, postane vera del življenjske zgodbe mladih.

Prav oblikovanja osebne identitete prek pričevanja se avtorica loteva v tretjem poglavju. Čeprav pričevanje črpa iz preteklosti, je usmerjeno v prihodnost. S primeri konkretnih posameznikov, ki so izgubili spomin, pokaže, kako je pomembno pripovedovanje – ne le za obujanje spomina, ampak predvsem za oblikovanje samopodobe. Pri tem gre za pripoved, ki v določenem času in prostoru vključuje in oblikuje konkretno identiteto akterja. Avtorica poudarja,

da gre vedno za identiteto sredi ljudi. Pri pričevanju je tako nujna skupnost, ki ji je to namenjeno in se na to odziva. Če ne zmoremo artikulirati verskega življenja, smo podobni tem, ki so doživeli amnezijo – smo izgubljeni in nam posamezni drobci »znanja« o veri kaj dosti ne pridejo prav. (63) Še posebej najstniki, ki zmorejo prvič vključiti svojo življenjsko pripoved v čas in kontekst smisla, potrebujejo skupnost, saj jim ta omogoča, da bodo zgodbo življenja zaživeli v konkretnem okolju. Prav tako jim bo skupnost pomagala ohranjati samopodobo in jo krepiti. (69) S podobo apostola Pavla, ki je lahko prevzel svojo novo identiteto le tako, da se je vključil v krščansko skupnost v Damasku, avtorica pokaže, kako je bila takšna vloga Cerkev vedno navzoča in potrebna. Pri tem gre za nekakšno pričevanje zanko. Pričevanje prebudi odziv skupnosti, kar je nov dogodek za pričujočega, vnesse dinamiko v skupnost in omogoči novo pričevanje, ki je odraz te dinamike rasti v veri prek vzajemnega podajanja in sprejemanja pričevanja. Avtorica se spopade tudi z vprašanjem resničnosti pričevanja. Pokaže na nevarnosti, ki jih lahko povzroči lažno pričevanje. Pri tem loči različne stopnje laži. Gre za pričevanje o veri, kjer lahko prezremo določene zmote pri verskih postavkah, verska skupnost pa mora skrbeti, da temeljne resnice, ki izhajajo iz razodetja, ostanejo nedotaknjene, saj je to temelja »zgodba« skupnosti, brez katere ne more obstajati. Mora pa biti, kakor opozarja v Apostolskih delih Gamaliel, tudi skupnost previdna, da prehitro ne obsodi pričevanja. (86)

V četrtem poglavju se srečamo s teologijo pričevanja. Avtorica izhaja iz dejstva, da Jezus ni ničesar napisal, ampak

je poslal svoje priče po svetu, da pričujejo o njem. Teološko gledano naj bi mi pričevali iz hvaležnosti Bogu, ker smo prejeli milost za pričevanje in ker lahko le tako potrdimo vero, ki nam je bila dana. V tej zvezi se avtorica zateče k dvema mislecema, ki sta si na prvi pogled nasprotna. Najprej predstavi pridigarko s konca devetnajstega stoletja Phobe Palmer, ki je vztrajala, da mora vsak kristjan pričevati, pa naj mu bo to pri srcu ali ne, saj le tako izpolnjuje božje naročilo. Na drugi strani predstavi teologijo Karla Bartha, ki trdi, da moramo biti skrajno previdni, ko se lotevamo govora o Bogu. Pri teološkem razumevanju pričevanja potrebujemo oboje: pogum in jasnost Palmerjeve ter previdnost in odprtost za skrivnostno Bartha. (97) Če ne izrazimo svojega verovanja pred drugimi, nikoli ne bomo vedeli, ali gremo v pravo smer ali ne. Prav tako nam bo občestvo težko posredovalo razodetje, saj ostajamo zaprti v svoj lastnen prav. Teološko gledano ima pričevanje pomen v vseh treh časovnih dimenzijah – iz preteklosti črpamo, v sedanjosti živimo in se oblikujemo, za prihodnost posredujemo. V odnosu do Boga iz preteklosti sprejemamo razodetje, ga vključujemo v lastno življenje tukaj in zdaj ter pričujemo za prihodnost božje navzočnosti v naslednjih generacijah. (102) Pričevanje Boga iz nekakšne oddaljenosti pripelje v konkretno življenje sedanjega trenutka, na poseben način nadaljuje razodetje in učlovečenje, kar odrešenje človeštva v moči Svetega Duha umešča v posamezen prostor in čas.

Zaključno peto poglavje predstavi pričevanje v luči praktične teologije. Začenja se s prepričanjem, da je pričevanje v liturgičnem okviru srečevanja krščanskih občestev še vedno zaželeno.

Možnost osebnega pričevanja posameznikom ne daje le možnosti izražanja lastnega pogleda, ampak daje tudi zavest polne vključenosti in sprejetosti ne glede na raso ali družbeni status. (126) Kljub možnim zlorabam je mlade vredno vzgajati za pričevanje. Pri tem avtorica navede tri korake: vzgojo za gledanje božjega v lastnem življenju, za poslušanje drugega in končno za izražanje lastne izkušnje. Za vsak korak navede možnosti, ki jih ponazori s konkretnim delom pastora Lilliana Daniela iz New Havena. Sooči se s težavo introvertiranih in ekstrovertiranih ljudi ter ponudi razne metode, ki obojim omogočajo pričevanje in poslušanje. Hkrati razvije postopek, kako naj voditelj mlade usmerja in jih vodi, da bodo pričevali drug drugemu v korist in ne v škodo. Konkretni primeri pričevanj mladih, ki so se rešili raznih odvisnosti, samopškodovanj in podobnega, mora spremljati tudi pot vere in rasti. Iz Avguštinovih *Izpovedi* avtorica izlušči možnost, da tudi govorjenje o grešni preteklosti lahko postane pričevanje vere. (150) Svojo knjigo zaključijo z mislijo, da tem, ki bi radi pričevanje vključili v pastoralo mladih, ni treba začeti »iz nič«, saj je praktičnih primerov iz življenja krščanskih skupnosti dovolj; in da lahko kljub nevarnostim iz psiholoških, narativnih in teoloških argumentov sklepamo o koristnosti rabe pričevanj za duhovno rast najstnikov.

Janez Vodičar